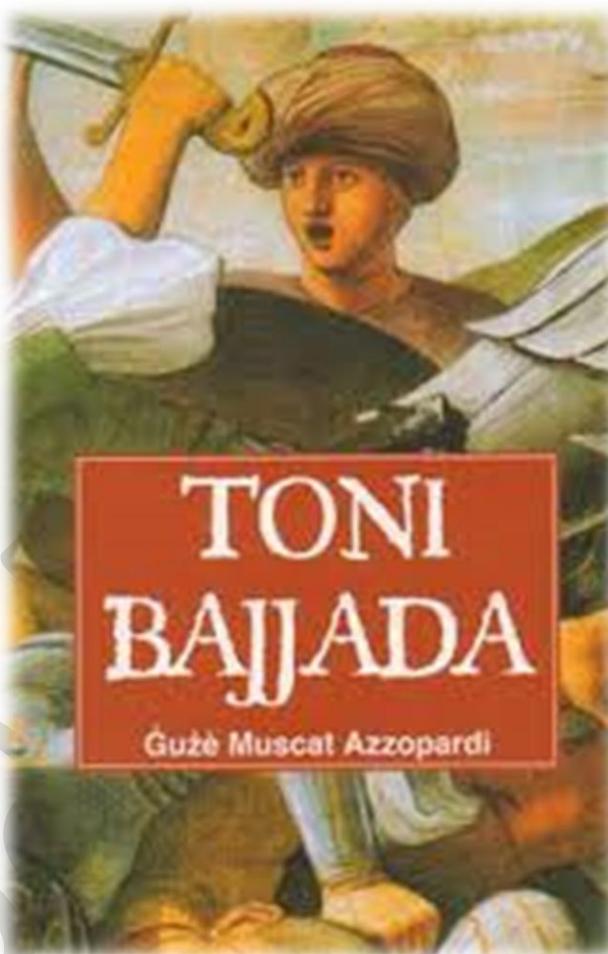

Toni Bajjada

Ktejjeb ta' noti qosra u taħriġ għall-istudenti tat-tmien sena rottu 3.

Maħdum mis-Sa R. Abela

Kullegġ San Nikola, skola medja, Rabat

Informazzjoni dwar l-awtur

Ġużeġ Muscat Azzopardi twieled f'Hal Qormi fl-ewwel ta' Settembru 1853 u miet f'daru fil-Belt fl-1927. Huwa studja fl-Università fejn lahaq Prokurator legali, biss baqa' magħruf l-aktar għall-kontribut li ta' lil-letteratura Maltija.

Kien l-editur tal-ġurnal 'Naħla Maltija', 'Id-dawl' u 'Is-Salib' u direttur tal-ġurnal 'Il-ħabib'.

Huwa wkoll ko-fundatur tal-Ġħaqda Kittieba tal-Malti.

Magħruf bħala Missier il-letteratura Maltija, Muscat Azzopardi ġallu lill-Maltin wirt letterarju liema bħalu. Fil-fatt huwa l-awtur ta' bosta rumanzi storici bħal : Toni Bajjada, Ċejlu Tonna, Vicu Mason u Susanna fost ħafna oħrajin.

Hu kiteb ukoll diversi poežiji u kitbiet religjużi fosthom il-Quddiesa bil-Malti.

Ir-Rumanz Storiku

Il-kittieb tar-Rumanz Storiku għandu interess fl-istorja. L-istorja hi importanti għax qed turi l-qagħda mwegħra tal-imgħoddi u l-influenza tagħha fuq il-preżent. Għandu funzjoni kbira soċjali għax juri kif għandna nirreagixxu llum. Element ieħor tar-rumanz storiku hu l-analiżi dwar ir-ruħ u l-personalità tal-bniedem. L-irwol tal-protagonist fir-rumanz storiku hu l-eroj, qed jirrappreżenta l-ideal Malti. L-awtur irid juri dawk l-affarijiet li jwasslu lejn it-tajjeb. L-Istorja kważi dejjem għandha viżjoni nisranija. Dak li ma jaqbilx mal-morali nisranija jsir ħażin u għalhekk ħafna drabi naraw l-ġħadu li jkun Musulman jew kontra l-Insara. Dan dejjem jirrappreżenta l-ħażin u ħafna drabi jkun hu li joħroġ tellief.

Kapitlu 1

Agħti deskrizzjoni tal-protagonist.

X'relazzjoni jidher li kellu mal-familja tiegħu?

Kif taħseb li se toħodha ommu li se jmur jaħdem fuq ix-xwieni?

Kif jgħinek id-diskors dirett fil-kapitlu li għaddek kemm qrajt?

Kapitli 2 u 3

Għaliex taħseb li ma kinux se jħallu lil Toni jitla' jaħdem fuq ix-xini?

Minn kapitlu 2, ikkwota sentenza fejn turi kif ħassu Toni Bajjada hekk kif infired minn art twelidu.

Taħseb li Toni kien se jirnexxilu jdum il-bogħod minn Malta u minn familtu? Għaliex?

Idea tar-rumanz storiku hi li tqajjem interess fl-istorja. Minn dak li qrajt f'kapitlu 3, f'liema żmien fl-istorja ta' Malta ninsabu?

Għal liema ragġuni taħseb li t-Torok kienu l-għedewwa tal-Maltin?

X'taħseb li sar minnu x-xini Malti li ġargo jfittxu bil-bastiment ta' Toni?

X'xini taħseb li kien dak li raw ġej għal ħdejhom?

Kapitlu 4

F'dan il-kapitlu naraw karatteristika importanti ħafna tar-rumanz storiku - L-Eroj !

Naturalment il-Maltin dejjem jidhru bħala eroj,
biss din id-darba l-akbar eroj kien

_____ li wera qlubija liema
bħalha u rnexxielu jsalva x-xini Malti meta dan
deher impossibbli. Dan qed jirrappreżenta kif
għandu jirreagixxi l-Malti ideali.

Min-naħha l-oħra, l-anti-eroj f'rumanzi bħal dawn ikunu dejjem
_____ li f'dan il-każ huma
_____.

Fejn jidher l-aktar l-element patrijottiku f'dan il-kapitlu?

Illum il-ġurnata, taħseb li l-Maltin għadhom daqstant patrijotti? Agħti
eżempji sabiex issaħħa it-tweġiba tiegħek.

Minn xi kitbiet aktar moderni li qrajt s'issa, fosthom poežiji, taħseb li l-
għan ewljeni tal-kittieba tal-lum għadu li juri lill-Maltin bħala eroj?

Kapitlu 5

'Kemm hi īħaż-żgħi sabiħa li wieħed xejn ma jitkabbar b'għem il-xebbu u xejn ma jidher bil-ħegġa tiegħi.'

Lil min tiddeskrivi tajjeb din il-kwotazzjoni? Għaliex?

F'dan il-kapitlu naraw importanza oħra li l-Maltin juru fir-rumanzi storici. Din hija l-Fidi f'Alla. **Ir-religjon** minn dejjem kienet element importanti għalina l-Maltin.

Spjega fejn tispikka din il-karatteristika.

'Hekk għoġbu Alla u fuq Alla m'hemm īadd!

Għal Toni Bajjada, il-familja kienet kollox. Kif nafu dan? Saħħaħ it-tweġiba tiegħek permezz ta' 2 kwotazzjonijiet.

Kapitlu 6

Permezz ta' ftit aġġettivi, iddeksrivi lil Rożi.

Taħseb li minnu li Rożi tkobbs lil Toni?

Taħseb li Toni għandu l-istess sentimenti lejha?

Kif taħseb li se tiżvolgi din ir-relazzjoni?

Kapitli 7 u 8

F'dan il-kapitlu għandna konferma tar-relazzjoni taż-żewġ żgħażaq. Jidhru kuntenti ħafna flimkien u għandhom anke l-barka tal-ġenituri.

X'ostakli taħseb li se jsibu f'din ir-relazzjoni?

Kif taħseb li dawn iż-żgħażaq huma differenti miż-żgħażaq tal-lum?

Kapitlu tmienja jixhet dawl fuq żwieġ tradizzjonali Malti ta' dak iż-żmien. Agħti deskrizzjoni fi kliemek ta' x'kien jiġri qabel fit-tigijiet u kif kien differenti minn tal-lum.

Taħseb li Toni għamel sew mar jiġieled f'dik il-ġurnata? Li kieku kont minnflok Roži x'kont tagħmel?

Kapitli 9 u 10

Taħseb li Toni Bajjada kellu raġun jgħid li ried joħrog minn hemm mejjet jew rebbieħ?

Li kieku int kont minfloku x'kont tagħmel?

Taħseb li l-għarusa u l-ġenituri ta' Toni se jsiru jafu li safi lsir tat-Torok?

X'taħseb li se jiġri minn Toni issa?

F'kapitlu 10, ma' min tista' xxebbah dak li għamlu lil Toni?

Taħseb li Toni se jirnexxielu jaħrab mill-jasar?

Kapitli 11 u 12

Hamid Żuta kien l-istess Tork li hedded lil Toni Bajjada. Dan ġie salvat mill-Maltin u meħud bħala skjav. X'tista' tgħid dwar dan il-karattru?

Kif jidhru l-Maltin f'dan il-kapitlu?

Jispikka kuntrast bejn il-Maltin u t-Torok. X'inhu kuntrast u kif jidher dan f'kapitlu 11?

Xi skop taħseb li kellu t-Tork?

Taħseb li kellu x'jaqsam mal-mewt t'omm Toni u l-ghajbien ta' Roži?

Kapitli 13 u 14

X'temmen li sar minn Roži?

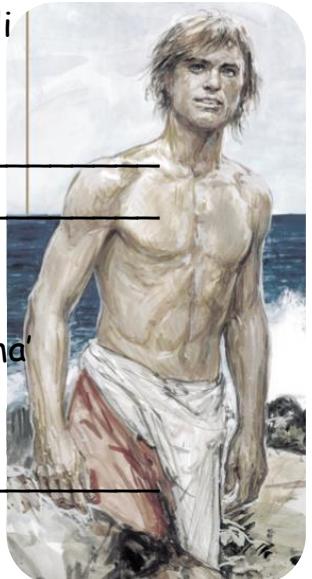
Minn kapitlu 13, x'karatteristika tinkixef fuq is-soċjetà Maltija?

'Żuta aktarx li l-lejl kien jgħaddi barra. U meta l-Baruni kien xi darba jistaqsiż fejn ikun, kien jara xi jgħidlu biex ma jurihx is-sewwa.'

X'turina din il-kwotazzjoni dwar dan il-karatru? Huwa tassew ikkonvertit?

F'kapitlu 14 naraw lil Toni lura Malta wara erba' snin. Kif taħseb li rnexxielu jasal f'pajjiżu u jeħlisha minn ħalq it-Torok?

X'inhi l-ewwel haġa li taħseb li se jagħmel Toni hekk kif jiltaqa' ma' missieru?

Kif taħseb li se jħossu issa lura f'pajjiżu? X'se jkun il-pass li jmiss?

Kapitlu 15

Fi ftit kliem iddekskrivi kif Toni rnexxielu jaħrab mill-jasar.

X'jurina li Toni kien għadu tant maħbub mill-Maltin minkejja li kien ilu nieqes?

Lil Toni ġadd ma kellu l-kuraġġ jgħidlu x'sar minn ommu u l-maħbuba tiegħi. Kif taħseb li se jsir jaf?

Li kieku int kont minflok Toni, xi tkun l-ewwel ħaġa li tkun trid tagħmel hekk kif tiegħu l-aħbar?

Kapitli 16 u 17

Toni baqa' ma jridx jafx bit-Tork Żuta. Taħseb li Toni huwa żbaljat din id-darba u mhux qed jagixxi ta' Nisrani ?

X'karatteristika ġdida toħroġ fil-karatru tal-protagonist?

Minn diskorsu, Toni Bajjada jidher ġuvni li

Kapitlu 17 jiftaħ bid-data 1565. Fiex tfakkarna din is-sena?

Il-Birgu u l-Imdina kienu fost l-aktar postijiet importanti f'dawn iż-żminijiet. Għaliex?

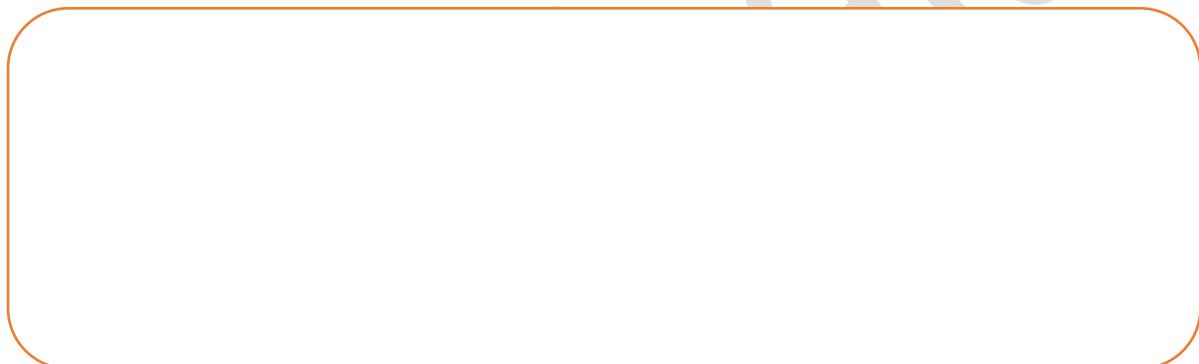
Fl-aħħar tal-kapitlu naraw il-karatru vera ta' Żuta u dan jagħti raġun lil Toni għall-għemil tiegħu. X'taħseb li se jsir minnu issa? Kif taħseb li dan l-episodju sejkun importanti għall-kumplament tal-istorja?

Kapitli 18 u 19

'Toni kien jgħum daqs ħuta.'

X'terminu letterarju għandna hawn? Spjegah fi kliemek.

Għal darb'oħra naraw il-qlubija li wera Toni Bajjada għal pajjiżu. Spjega fi ftit kliem x'kienet il-missjoni l-ġdida ta' Toni u għaliex kien qed jissogra ħajtu fiha?

F'kapitlu 19 Toni jiltaqa' ma' ġanni, dak li kien waqa' lsir miegħu ħames snin qabel.

Taħseb li hu minnu li ġanni jixtieq lura għal li kien?

Taħseb li se jirnexxielu jitkixxef dak li talbu Toni jew se jitradih?

Dan il-kapitlu hu kważi djalogu bid-diskors dirett. Dan jgħinna

Kapitli 20 u 21

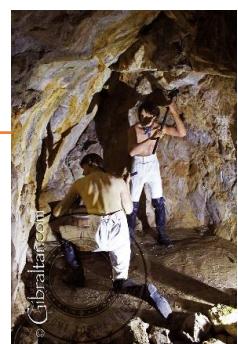
F'kapitlu 20 naraw eżattament min kien Żuta. X'sirt taf dwaru ?

Xi skopra ġdid Toni minn īdejn it-tined tat-Torok?

Il-kapitlu jispiċċa hekk : '*Jekk is-Sultan ikompli kliemu miegħi, għada nuri lil Żuta min hu Toni Bajjada.*'

X'taħseb li kellu f'moħħu li jagħmel Toni?

Iddeskrivi t-taqbida li seħħet fl-għar tal-Madliena.

Issa li Roži nstabet, kif taħseb li se jkompli r-rumanz?

Kapitli 22 u 23

F'kapitlu 22 jintlaħaq il-**klajmax**. Fisser x'inhu dan u kif jidher fl-istorja.

Kif tidher għal darb'oħra l-importanza tar-Religjon f'dan ir-rumanz?

Karatteristika tar-rumanz storiku hi li l-barrani l-kattiv jitlef. Dan hu rappreżentat minn _____ li spicċa

Karatteristika oħra hi li l-Malti eroj joħroġ rebbieħ. Dan ovvijament hu rappreżentat minn _____ li fl-aħħar tal-istorja narawh _____

Wieħed mill-ghanijiet ta' rumanzi bħal dawn hu
